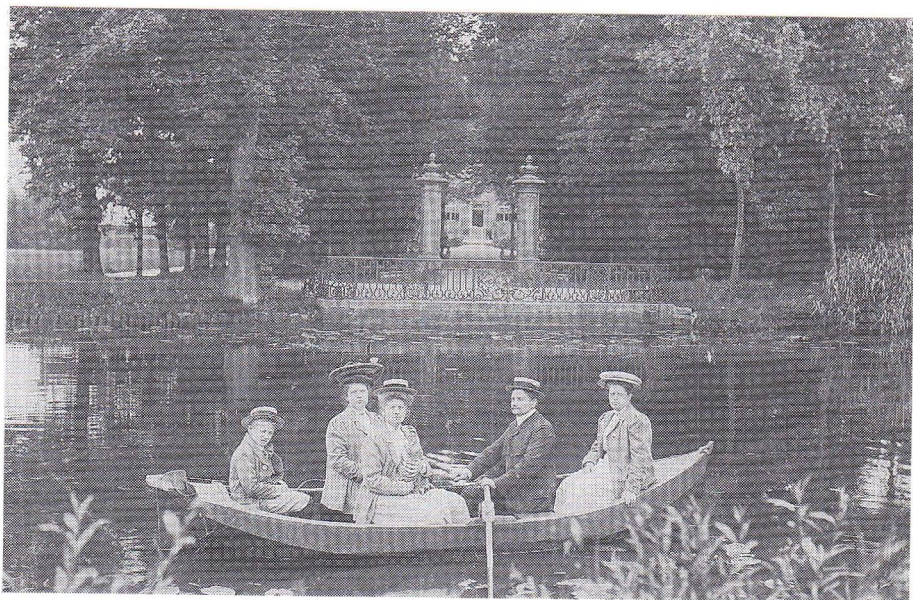

WERINON

— U I T G A V E V A N D E —
HISTORISCHE KRING · NEDERHORST DEN BERG

JUNI 1998 · NR 30

Historische Kring Nederhorst den Berg

Bestuur	Voorzitter	J.E. Jansen Dammerweg 15E 1394 GM NdB, tel. 0294-254152
	Secretaris	A.M.E. Baar Torenweg 9 1394 EA NdB, tel. 0294-251804
	Penningmeester	K. Scherpenhuijsen Overmeerseweg 76 1394 BE NdB, tel. 0294-251727
	Leden	J.F.A. Baar Kerkstraat 6 1394 CX NdB, tel. 0294-254309 W.J. van Deutekom Uiterdijksehof 14 1394 GM NdB, tel. 0294-253343 R.J. Verkaik Pieter de Hooghlaan 24 1394 GK NdB, tel. 0294-254317
Redactie		G.J.M. Baar Zoddeland 26 1394 KR NdB, tel. 0294-254368 T. Griffioen Kuijerp pad 6 1394 DA NdB, tel. 0294-254106 J.F.A. Baar Kerkstraat 6 1394 CX NdB, tel. 0294-254309
Tekstverwerking		N.W.J. Breed Fazantelaan 1 1394 CH NdB, tel. 0294-251645
Omslag, ontwerp en technische realisatie		P. Griffioen Lange Wetering 11 1394 KC NdB, tel. 0294-254603
Lidmaatschap		f 25,— per jaar Bankrekeningnr. 32.82.24.138 RABOBANK Nederhorst den Berg girek.n.r. van de bank: 368387

Niets uit deze uitgave mag, op welke manier dan ook, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van het bestuur.

WERINON

U I T G A V E V A N D E

HISTORISCHE KRING · NEDERHORST DEN BERG

JUNI 1998 · NR 30

Nederhorst den Berg

Historische Kring

---

juni 1998, nummer 30

---

jaargang 8

---

opgericht: januari 1988

Inhoud:

Pagina:

- 2 - Mededelingen en Berichten
- 6 - Huisvesting Kring
- 7 - Index 1997
- 8 - 't Hemeltje wéér afgesloten
- 10 - Van de kaart - Ruud Verkaik
- 11 - Godard van Reede en de Vrede van Munster -
Claudette Baar-de Weerd
- 14 - De torens van Nederhorst den Berg - Jan Baar
- 21 - De overhaal tussen Nederhorst den Berg en
Nigtevecht - Theo Stalenhoef
- 23 - De terugweg - Gerard Baar

MEDEDELINGEN EN BERICHTEN

TIEN JAAR HISTORISCHE KRING NEDERHORST DEN BERG

Medio oktober zal aandacht besteed worden aan het 10 jarig bestaan van onze Kring. Een speciale uitgave van Werinon zal verschijnen met een historisch overzicht, artikelen over de voormalige buitenplaats Stilhorn op het Kleine Eiland, over de hoepelbuigerijen van Nederhorst den Berg en over de molen van de Prutpolder.

Het Anjerfonds heeft subsidie toegezegd voor het samenstellen van een videoband uit het materiaal, dat in ons bezit is. De band zal t.z.t. te koop zijn.

Uiteraard zullen we ons best doen het ledental van de Historische Kring Nederhorst den Berg te vergroten. Een ledental van 300 zal misschien nog niet direct haalbaar zijn, maar daar niet te ver vanaf moet kunnen. Voor slechts f 25,- per jaar wordt u heel wat geboden.

JUBILEUMFONDS

Een jubileum vieren kost het een en ander.

Daarom vragen wij u, ons met een extra bijdrage te willen steunen. U kunt uw jubileumgift overmaken op: Bankrekening nummer 32.82.24.138, Rabobank Nederhorst den Berg (girorekening van de bank 368387) t.n.v. Historische Kring Nederhorst den Berg

Bij voorbaat dank.

Bestuur Historische Kring Ned.den Berg

SCHENKINGEN

- Plaatsnaambord Nederhorst den Berg - C.v.d. Berg
- Foto's Huizen-advertenties - Makelaar Aalberts
- Klerenhanger Chemische Wasserij "Nieuweroord" Fa. J. Slokker-J. Portengen-Pos
- Herenbaaitabak-omslag - A.v.d.Linden-Hageman
- De Meervleermuis Myotis in Nederhorst den Berg (Limosa 69) - A.v.d. Linden-Hageman

- Foto's: de Googhelaar, Spiegel en Blijk. Ankeveensepad - E. Boeve
- Foto's (zwart-wit) Blijkpolder - Th. de Kreij
- Advertentie Wasserij Welgelegen 1944 - A.Stalenhoef
- Marie C. van Zeggelen: De Plaetse aan de Vecht - M. Verheul
- Eigen Perk 1997-2/1998-1, Hilv.Hist.Kring "Albertus Perk" - G. Verheul
- Foto's Tsaar Peter, Zaandam - Fam. Westdorp

LITERATUUR

Jan Berns, Ineke Schouten - Joepie Joepie, Berend Botje, Tante Betje en andere bekende Nederlanders.

R.v. Broekhuizen e.a. - Atlas van het vernieuwend platteland, Doetinchem 1997.

S. Groenveld - De Vrede van Munster, de afsluiting van de 80-jarige oorlog. SDU Den Haag 1997.

Jan Beukeboom e.a. - Het Gein, Levensloop van een rivier. Uniepers. Over de historie, natuur, landschap en bewoners langs "Het Schone Gein".

W.J. Kozijn - "Honos ante divitas", de eer gaat voor den rijkdom. Gerrit Graaf Schimmelpennink, burgemeester van 's-Graveland en van 1929 - 1939 burgemeester van Nederhorst den Berg. In: In de Gloriosa. Hist.Kring gemeente 's-Graveland 1e jrg. 14, nr. 4. nov. 1997.

EXPOSITIES

Beroep huisvrouw. 1898 - 1998: 100 jaar huisvrouwenleven in de grote stad. - Amsterdams Historisch museum.

Gabriël (1828-1903), colorist van de Haagse School, meester van het Hollandse Polderlandschap, o.a. schilder van de "Molen van Gabriël" bij Fort Kijkuit aan de Gabriëlweg. Dordrechts Museum- t/m 30 aug. 1998.

De stad door de jaren. De geschiedenis van Amsterdam 1880-1998. Amsterdams Historisch Museum- t/m 1 nov. 1998.

Door armoede gedreven (1870-1935). Over de arbeid van de Huizer vrouwen o.a. in de visverwerkende bedrijven. Het Huizer Museum Het Schoutenhuis- t/m 26 sept. 1998.

Het Rijke Roomse Leven in Weesp. Gemeentemuseum Stadhuis Weesp- t/m 15 sept. 1998.

Het Nederland van Nescio. Tekeningen, schilderijen en foto's van landschappen, die Nescio beschreef en verdedigde tegen menselijk ingrijpen. Kasteel Groeneveld, Baarn- t/m 30 augustus.

Een vredesmonument na tachtig jaar oorlog. Het Koninklijk Paleis te Amsterdam, gepresenteerd in de vorige functie als stadhuis. De Vrede van 1648 leidde tot een "feest van kunsten". Paleis op de Dam- t/m 6 sept. 1998.

Dit is Utrecht. Tekeningen en maquettes van bijzondere buitenplaatsen in de provincie. Kasteel Groeneveld, Baarn- t/m 7 sept. 1998.

OPROEP

WAAR IS DIE FILM GEBLEVEN? Al eerder hebben wij naspeuringen gedaan naar een in Nederhorst den Berg opgenomen film. In 1965 werd, op initiatief van het Blindengeleidefonds een film opgenomen over het reilen en zeilen in ons dorp. Van Horstermeer tot Hinderdam trok Crescendo door het dorp en daar tussen door werden verenigingen in staat gesteld iets van hun kunnen te laten zien of horen. Zo gaf o.a. de brandweer een demonstratie en bracht het Chr. Kerkkoor een zangnummer ten gehore.

De film is in Nederhorst den Berg vertoond, maar daarna is er niets meer van vernomen.

De regisseur en de cameraman konden ons ook niets meedelen over de verblijfplaats van dit historisch document. Vandaar deze oproep! Je weet maar nooit!

Wie kan ons verder helpen? Zeer graag bericht aan de HKN, Ruud Verkaik, P. de Hooghlaan 24, tel. 254317.

OPROEP VIDEOBAND 100 JAAR HORSTERMEER

Wij zijn in het bezit van 2 videobanden van de festiviteiten rond de viering van "Horstermeer - 100 jaar droog". De kwaliteit is echter dusdanig, dat er niet veel beelden meer bruikbaar zijn voor het samenstellen van de Jubileumband van de HKN.

Vandaar deze oproep: Wie heeft er een videoband beschikbaar, waarvan de beelden wel bruikbaar zijn?

Heel graag bericht aan Ruud Verkaik, Pieter de Hooghlaan 24, tel. 244317 of Ans Baar, Torenweg 9, tel 251804.

PROGRAMMA 1998/1999

Dinsdag 24 nov. Lezing: Heeft u hart voor de Sint? Van Sint Nikolaas tot Sinterklaas. De geschiedenis van het Sinterklaasfeest door de heer J.F. Booy. In de Grote Zaal van het Spieghelhuys. Vast noteren!

EXPOSITIE: DE MIDDENSTAND IN NEDERHORST DEN BERG

In oktober 1999 willen wij een tentoonstelling inrichten over de Bergse Middenstand. Wij hebben wel iets aan materiaal en gegevens in ons bezit, maar dit is voor uitbreiding vatbaar.

Mocht u iets hebben, wat ons bij het samenstellen van de expositie van nut kan zijn, dan horen wij het graag. Aan personen, die met de middenstand te maken hebben, of gehad hebben, zal in oktober 1998 een vragenformulier gestuurd worden. Zodoende hopen wij in het bezit te komen van veel gegevens over dit interessante onderwerp.

Ruud Verkaik, P.de Hooghlaan 24, tel 254317 of Jan Baar, tel. 254309.

LEZING: MONUMENTEN IN NEDERHORST DEN BERG

Na afloop van de jaarlijkse algemene ledenvergadering op vrijdag 6 maart in de Grote zaal van het Spieghelhuys hield Henry Karsemeijer, restauratie-architect, een lezing over de

bouwgeschiedenis van oude woonhuizen in ons dorp. Na een algemeen overzicht, door middel van dia's, over verschillende tijdperken en stijlen, werd het verhaal van de mooie panden aan de Kerkstraat, Voorstraat en Hinderdam verteld. De ruim 80 aanwezigen hebben op deze avond kunnen ontdekken hoe de geheimen van een historisch pand ontsluitend kunnen worden.

HUISVESTING KRING

Onze Kring heeft een eigen huisvesting. In ons jubileumjaar kunnen wij onze eigen huisvesting gaan inrichten in Sporthal "De Blijk". Op de bovenverdieping zal een gedeelte van de overloop geschikt worden gemaakt voor onze activiteiten en voor het opbergen van onze eigendommen. Niet alleen voor de werkgroepen een welkome verruiming voor haar activiteiten, maar ook voor de leden een mogelijkheid gebruik te maken van de vele informatie, die inmiddels door ons is vergaard.

Reeds een aantal jaren heeft het bestuur zich ingespannen voor het verkrijgen van een eigen huisvesting. Diverse mogelijkheden zijn onderzocht, maar telkens bleek dat de lasten voor ons te hoog waren of dat de ruimte niet geschikt was. Ook met het college van burgemeester en wethouders is overleg gevoerd over onze problematiek, wat uiteindelijk heeft geresulteerd in bovenvermeld resultaat. Wij zijn verheugd over deze medewerking, mede ook doordat dit een verdere erkenning betekent van het belang van onze Kring voor de gemeenschap. Daarenboven: een jubileumgeschenk van de bovenste plank.

In de komende nummers van "*WERINON*" zullen wij u verder informeren over onze huisvesting en de tijden waarop deze geopend is. Wij hopen daarbij ook op de inzet van meerdere leden bij het bewerken en bewaren van onze verzamelingen. Nu wij onderdak hebben, kan de Kring nog meer gaan leven!

De voorzitter

HISTORISCHE KRING NEDERHORST DEN BERG - WERINON

INDEX 1997

<u>Auteur/artikel</u>	<u>nr.</u>	<u>pag.</u>
Jaarverslag	24	-
Index 1996	25	656
<u>Jan Baar</u>		
Nederhorst den Berg zelfstandig (1)	25	633
Nederhorst den Berg zelfstandig (2)	26	665
Een dorpsbeschrijving uit 1759: Nederhorst den Berg	27	696
Een klap van de molen en de gevolgen van dien	28	718
<u>Gerrard Baar</u>		
Via omwegen	25	653
Sprekend verleden	26	687
De Middenweg	27	706
Een bij toeval ontstane Middenweg	28	731
<u>Els N.G. van Damme</u>		
Barmhartigheid aan de Hinderdam in de eerste helft van de 18e eeuw	25	644
Het buitenverblijf "Schulpenburg" in Overmeer	26	674
<u>Kees van Huisstede</u>		
Uit de krant van weleer	25	632
<u>Maarten Verhoeven</u>		
De ervaring	25	628
<u>Ruud Verkaik</u>		
Van de kaart (Hinderdam)	25	627
Van de kaart (Overmeer)	26	663
Van de kaart (Gemeentehuis)	27	695
Van de kaart (Horstermeer)	28	718
<u>Ron Zeller</u>		
De Stelling van Amsterdam (1)	27	703
De Stelling van Amsterdam (2)	28	725

In 1998 stopt de doornummering van de pagina's en begint elke Werinon-uitgave gewoon met pagina 1.

't HEMELTJE WÉÉR AFGESLOTEN

ENTEBESTUUR VAN NEDERHORST DEN BERG

LETTER W.

Nederhorst den Berg, 2 Augustus 1932.

No. 2/56-5.

ONDERWERP:

ydelyke wegafsluiting.

GETAL BIJLAGEN

In antwoord op Uw brief van 26 Juli 1932, dossier 37ⁿ, no. 1 betreffende ter zyde aangehaald onderwerp, hebben wy de eer U te berichten, dat er by ons bezwaren zyn gerezen tegen het afsluiten van den Overmeerscheweg by de boerderij "het Hemeltje" en zou derhalve Uwe mededeeling, dat de loco-burgemeester by het gepleegde overleg geen bezwaren tegen de afsluiting van dien weg had, op een misverstand berusten.

Vele ingezetenen dezer gemeente, als winkeliers, kleerbleekers, melkryders, kweekers, landbouwers, alsmede de N.V. Scheepvaart Maatschappij "Vecht en Zaan" maken van dien weg Nederhorst den Berg-Vreeland-Loenen gebruik om zich voor zaken te begeven naar Utrecht en hebben van Gedeputeerde Staten van Utrecht vergunning bekomen om genoemden weg te beryden.

Voormelde afsluiting zou o.i. weder groot financieel nadeel voor die weggebruikers met zich medebrengen, aangezien dan om het doel der reis te bereiken een groote omweg moet worden gemaakt. Hierby moet niet uit het oog worden verloren, dat de ingezetenen dezer gemeente te dit jaar reeds grooten last hebben ondervonden van de reparatie der bruggen te Weesp.

In verband met het bovenstaande zouden wy het ten zeerste op prys stellen indien afsluiting van den Overmeerscheweg kan worden voorkomen, b.v. door het slaan van een noodbrug.

Burgemeester en Wethouders van Nederhorst den Berg,
De Burgemeester,

De Secretaris,

Aan

den heer Hoofdingenieur-Directeur van
den Provinciaal Waterstaat van Noord-
Holland te H A A R L E M.

Verzakte brug 't Hemeltje nog zeker zes weken dicht

Van onze verslaggever
Hans van Keken

NEDERHORST DEN BERG

De verzakte brug over de sluis 't Hemeltje tussen Hilversum en Nederhorst den Berg blijft nog minstens zes weken dicht voor autoverkeer. Dat is gistermiddag gebleken. Voor ondernemers uit met name Nederhorst den Berg betekent dit weken van grote overlast en ook financiële schade. Er wordt wel gepoogd om de sluis zo snel mogelijk open te stellen voor de scheepvaart.

Gistermiddag hebben de provincie, de gemeente Hilversum, de hoofdaannemer Mourik uit Groot-Ammers die de sluis in opdracht van Hilversum renoveerde en een door de provincie ingeschakeld ingenieursbureau de situatie besproken. De aannemer denkt op dit moment minimaal zes weken nodig te hebben om de brug weer recht

te krijgen. Deze is sinds donderdag afgesloten voor alle autoverkeer.

De komende dagen wordt wel bekeken of het mogelijk is de sluis weer open te stellen voor schepen, door het valgedeelte van de brug weg te halen. Niet alleen voor de pleziervaart, maar zeker voor vrachtschepen is de sluis van belang.

„Met het sluiten van de brug en de sluis zijn veel grotere economische belangen gemoeid dan provincie en gemeente Hilversum aanvaankelijk gedacht hebben”, zegt L. Bakker van gemeentewerken Nederhorst den Berg. Schippers en ondernemers uit zijn gemeente hebben gebeld met klachten en om een oplossing te vragen.

De bewegwijzering van de alternatieve route, verzorgd door de gemeente Hilversum, wordt verbeterd. De Bergse ambtenaar: „Op borden stond „t Hemeltje gesloten”, maar

mensen van buiten weten niet wat 't Hemeltje is. Daarom wordt er nu van gemaakt, dat Nederhorst den Berg afgesloten is.”

Hoe de brug weer wordt rechtgezet is nog onduidelijk. Mogelijk wordt een vloeistof geïnjecteerd, waardoor de grond kan uitharden. Een probleem is dan nog hoe de pijler enkele centimeters terug kan worden gedrongen, zo laat een provincie-woordvoerder weten.

De brug is enkele centimeters uit het lood gezakt door een verkeerde bronbemaling bij de werkzaamheden aan de sluis. Door de inzet van een te grof filter op de pomp, werd niet alleen water maar ook aarde weggezogen. Hierdoor is een metersdiep gat bij de fundering ontstaan en is de brug iets verzakt. Zwaar vrachtverkeer zou de brug verder doen wegzakken.

VAN DE KAART (foto op de omslag)

Ruud Verkaik

Een idyllische foto van een mooie zomerse dag in augustus 1907, die uitnodigt voor een roeitocht over de Reevaart, gegraven omstreeks 1630 door Godard van Reede, toen eigenaar van kasteel "de Nederhorst". 23 augustus 1907 was een belangrijke dag in de geschiedenis van kasteel Nederhorst. Baron Godard Jacob Karel van Lynden wordt meerderjarig en krijgt het beheer van het kasteel onder zich. Voor die tijd van 1902 tot 1907 werd dit waargenomen door zijn vader Mr.Dr. A.F. Baron van Lynden.

Op de foto zien we aan de riemen Baron Godard en in de boot zijn drie zusters en zijn broer Frans. Van dit roeitochtje zijn meerdere foto's bekend, waaronder één met alleen de dames en één met Frans. Deze foto is natuurlijk prachtig met op de achtergrond het kasteel. Maar om daar te komen moet er eerst aangelegd worden bij het mooie sierhek van de aanlegsteiger. Er is weinig verbeeldingskracht nodig om de vroegere bewoners van "de Nederhorst" uit hun boot te zien stappen en door het monumentale toegangshek aan de Slotlaan in de Lodewijk XIV stijl, over de oprijlaan te zien lopen en vervolgens het kasteel binnen te zien gaan.

Een ansichtkaart uit 1930 laat zien, dat er later een botenhuis geplaatst is, over de aanlegsteiger heen. De Baron had toen een mooi plezierjacht om tochten te maken over de Vecht . Met het verdwijnen van de Reevaart ging ook de steiger weg. Het hekwerk is verplaatst naar het bordes aan de achterkant van het kasteel, zodat het behouden is gebleven voor het nageslacht. Het inrijhek is verleden jaar prachtig gerestaureerd, en nu zijn de natuurstenen pilaren aan de beurt. Zo kunnen wij, staande op de plaats van de steiger, weer genieten van het mooie zicht door de oprijlaan op het kasteel.

GODARD VAN REEDE EN DE VREDE VAN MUNSTER

Claudette Baar-de Weerd

In 1648, precies 350 jaar geleden, werd de vrede van Munster gesloten. Deze vrede betekende het einde van de heerschappij van Spanje over de Noordelijke Nederlanden en wordt dit jaar feestelijk herdacht.

Bij de vredesonderhandelingen, die van januari 1646 tot mei 1648 duurden, speelde Godard van Reede, Heer van Nederhorst, Vreeland, Kortenhoef, Overmeer en Horstermeer, een belangrijke rol.

In 1613, een jaar na de dood van zijn vader, werd Godard van Reede beschreven in de Ridderschap van de provincie Utrecht als een "goed edelman ende van seer goede huuse". Kennelijk beschikte hij over goede diplomatieke kwaliteiten daar hij door de provincie Utrecht als gevolmachtigd gezant werd aangewezen voor de vredesonderhandelingen te Munster.

Op 11 januari 1646 kwam de delegatie, bestaande uit acht man (een gezant per provincie) onder leiding van Adriaan Pauw, de vroegere Raadspensionaris, aldaar aan. Een grote delegatie, als men dit vergelijkt met die van de Spanjaarden en de Fransen. Die landen waren slechts met twee onderhandelaars bij de vredesonderhandelingen betrokken. De Nederlandse delegatie was zo groot, omdat het hier ging om een zaak van oorlog en vrede, waarbij elk gewest het eventuele verdrag moest ondertekenen.

Een struikelblok bij de onderhandelingen vormde het in 1635 gesloten verdrag tussen Frankrijk en de Republiek, waarin bepaald was, dat de beide staten samen zouden werken in de strijd tegen Spanje en dus ook niet apart vrede konden sluiten. Met name de provincies Zeeland en Utrecht hielden vast aan deze overeenkomst. De geografische ligging van Frankrijk, tussen Spanje en de nog altijd Spaanse, Zuidelijke Nederlanden speelde hierbij een rol.

Bij de vredesonderhandelingen ging het vooral om een Spaans-Nederlands verdrag, waarbij de gebiedsafbakening van Noord- en Zuid-Nederland het belangrijkste was. Deze afbakening zou

Landen Staten Generael in roden Vessse an den datterde
 vordere eorde van goud en roden zijde.

In kommissie van alle figuren vreesden, zessen, vij den biffadere
 Extraordinaire voo sion totantiarissen vande vreesden gade
 Commis van dygnus in voo Staten Generael der veroesing der
 Oodvanden, in congre van olo voffatins proccuratoren die hagen
 voodies fructuel oud detschen, voo nure lge eegte van onse
 voo vanden beestige. Voo datter prins tot in voo ft palle
 voo datter liden. Januari 1648 voo datter oeg voo vreesden.

M. J. van der Meer

Bartole van Bentz

A. van der Meer

Johan van Nateres

Adriaen van der Meer

J. van der Meer

Avond

J. van der Meer

Michiel van der Meer

Stor: Clans

Godard van Reede →

Ondertekening van de Vrede van Munster, 30 januari 1648 (uit Groeneveld, De bruid in de schuit blz. 125).

leiden tot de zelfstandigheid en internationale erkenning van de Republiek en dat was het voornaamste doel voor de Hollanders! Voor wat betreft de godsdienst was men zo ver, dat hiervoor niet meer met Spanje onderhandeld werd, maar met de paus. Binnen de katholieke kerk bezat hij de geestelijke soevereiniteit in de wereld.

De gezanten keerden in oktober 1646 terug naar de Republiek voor ruggespraak in de Staten-Generaal en in hun eigen gewesten. Utrecht drong het langst aan op handhaving van het verdrag met Frankrijk, maar uiteindelijk gingen ook zij akkoord. De onderhandelaars keerden terug naar Munster, waar in januari 1648 de overeenstemming tussen de Spanjaarden en de Nederlanden werd getekend. Godard van Reede keerde als laatste terug, hij kwam pas in april 1648 ziek te Munster aan. De 22ste april tekende hij alsnog op zijn ziekbed het vredesverdrag. Op dit verdrag is te zien, dat zijn handtekening en zegel tussengevoegd zijn na de afgevaardigde van Zeeland -De Knuyt - en vóór de handtekening van de Friese gezant Donia, waar Utrecht behoorde te staan.

Op 5 juni 1648 vond overal in de Republiek de afkondiging van de vrede plaats met feestelijkheden en dankdiensten in de kerken.

Dit heeft Godard van Reede nog meegemaakt, maar op 25 juni 1648 overleed hij, 60 jaar oud. Zijn lichaam is in de Dom te Utrecht bijgezet.

Lit.:

Krol, J. De geschiedenis van Nederhorst den Berg. Ongewijzigde herdruk van de uitgave van 1949.

Groeneveld, S. H.L.Ph. Leeuwenberg, De bruid in de schuit. De consolidatie van de Republiek 1609-1650.

DE TORENS VAN NEDERHORST DEN BERG

Uit het "Natuurdagboek" van Nescio

Jan Baar

"11 Juni Dinsdag. Met de fiets naar Nederhorst den Berg, langs Gaasp, Merwedekanaal door Nigtevecht en zoo terug. In Nederhorst den Berg in den toren geklommen. Ver zicht". (1946)

Tien jaar lang, van februari 1946 tot eind december 1955, trok J.H.F. Grönloh (1882-1961) vanuit Amsterdam-Oost op gezette tijden er op uit door het Gooi en het land van Angstel, Amstel, Gein, Gaasp en Vecht. Naast zijn drukke leven als zakenman, publiceerde hij als schrijver onder het pseudoniem Nescio (Latijn voor: "Ik weet het niet"). De eerste jaren werd de wijde omgeving van Amsterdam op de fiets verkend, later steeds meer met openbaar vervoer of auto.

In een paar uur onderging hij, naar eigen woorden, vaak bijzondere gevoelens en ervaringen wat betreft landschap en milieu. Daarvan maakte hij aantekeningen, aanvankelijk zeer beknopt en zakelijk, later wat uitvoeriger en persoonlijker. Deze notities en verslagen waren in de eerste plaats bedoeld, om het geziene en beleefde kort en krachtig, zonder veel omhaal, vast te leggen.

Zo ontstond een soort "tochtendagboek", niet bedoeld voor publicatie. Onder de naam "Natuurdagboek" (deze titel is niet door de schrijver bedacht), verschenen de aantekeningen toch in boekvorm bij de uitgave van het Verzameld Werk van Nescio in 1996. Het wordt beschouwd als een ontdekking in het nagelaten werk van de schrijver, die buiten dit dagboek in totaal maar 350 bladzijden publiceerde, met als bekendste werken "De uitvreter" (1911), "Titaantjes" (1915) en "Dichtertje" (1918).

De beschrijvingen en formuleringen zijn vaak hetzelfde en de schrijver vervalt herhaaldelijk in herhalingen. Ook voeren de tochtjes veelal langs bekende wegen, zodat er van echte verrassingen geen sprake is. Toch wordt juist hierdoor duidelijk wat de schrijver met deze aantekeningen en notities wilde: Persoonlijk uiting geven aan zijn zoeken naar rust en stilte, zijn bewondering voor al het moois en de afkeer van alle onnodige

tember:

"Maandagmiddag. Fiets: Gaasp, De Vink, in Nigtevecht over, Vecht langs tot waar de weg ophoudt. Over dijkje van gras tot de wasserij. Om 5 uur in Nederhorst den Berg. Ontmoeting met oud dametje. Oostelijken Vechtoever, brug over bij Uitermeer, zuidelijken Vechtoever, Weesp, Gaasp. Half 8 in Miep's huis".

Vanaf de overhaal ging hij dus niet de Torenweg op naar het dorp, maar rechtdoor het Kleine Eiland op, over de grasdijk (langs het terrein van de huidige camping) en bij Stoomwasserij Vechtzicht van de heer Termey over de Slotlaan naar de brug over de Reevaart.

In het voorjaar van 1947 fietst hij voor het eerst op 12 april door Nederhorst den Berg. Dit seizoen komt hij regelmatig in Kortenhoef terecht. Onderweg rust hij soms wat uit bij "Café Neutraal" in Overmeer, (deze horecagelegenheid lag aan de Vecht, tegenover de huidige Eksterlaan). Op 2 september fietst hij via Abcoude, Loenen, Loosdrecht en Kortenhoef voor het laatst dat jaar door Nederhorst den Berg, op weg naar Amsterdam, via de Gaasp.

De jaren 1948 en 1949 gaan voorbij, zonder dat Nescio Nederhorst den Berg aandoet. Maar 1950 brengt hem, meest vanaf station Abcoude, weer met de fiets naar onze contreien. De tocht van maandag 27 maart wordt uitvoerig beschreven:

Op de fiets van Abcoude naar Weesp over Nederhorst den Berg. .... Trein 8.54 M.P. Aan de Vink even buiten gezeten, maar wind nog te koud. In Nigtevecht 't steegje in en overgevaren. Eerst moeten wachten op 't schuitje, op het steigertje gezeten en gekeken naar de zon op het water en de torens van Nederhorst den Berg. Een vrouw kwam en zei "Hij moet die jurk meebrengen" en toen eindelijk aan de overkant de oue man verscheen riep ze tegen 'm en toen heeft die jurk meegebracht. De oue met z'n baard wordt dit jaar 79 en z'n roodharige dochter is al 13 jaar getrouwd met den doodgraver van Weespercarspel die ook aanplakt voor de gemeente en zoo. De oue zei "Ik heb u in geen eeuwen gezien". Kopje koffie in

verstoringen en veranderingen vastleggen, diepere gedachten en mijmeringen verwoorden, Kortom: proberen het gevoel en genieten in woorden te vatten.

Meerdere malen, vooral in de eerste jaren, voerden zijn dagfietstochtjes ook door of langs Nederhorst den Berg.

Een paar tochtjes in augustus 1946 worden in enkele woorden en korte zinnen beschreven:

1 Augustus Donderdag. Op de fiets uit van 10 tot 1/2 6. Nigtevecht, Nederhorst den Berg, Kortenhoef. Op leuning van de brug gezeten. Vreeland, Stille zij Vecht. De Vink. Gaasp. Veel wind, vaak donkere wolken. Na vier uur zonnig met wittere wolkjes.

11 Augustus Zondag. Per fiets naar De Vink, Nigtevecht, de Vecht af naar Zwanevecht. Volop zomer Zeer romantisch. Bij Hinderdam over de Vecht gevaren. Vecht gehouden tot Weesp. Weesp bekeken: Oude Kerk, Stadhuis ("Groote Plein"). Langs Gaasp naar huis.

21 Augustus Zaterdag. Fiets: Ouderkerk, Bullewijk, Abcou, Vink, Nigtevecht, bij Hinderdam over, kon Weesp niet in (houten brug kapot), Muiden, Amsterdam.

De Vink was een uitspanning aan het Gein bij de tol aan de Velterslaan. Om vandaar in Nigtevecht te komen moest het Merwedekanaal gepasseerd worden via een draaibrug. Door de Dorpsstraat kwam men over het Veepad bij de overhaal van de familie Hageman aan de Eilandseweg, vanwaar links- of rechtsom Nederhorst den Berg bereikt kon worden. Van de overhaal maakte de schrijver regelmatig gebruik.

De boerderij Zwanevecht staat tegenover wasserij De Overhoek, even voor Zwaanwijk.

Bij Overdam, tegenover de Hinderdam, was de overhaal van de familie Bon-Portengen. De kapotte houten brug bij Weesp zal de brug bij de Ossenmarkt geweest zijn.

Het mooie najaar van 1946 bracht Grönloh nog een paar keer per fiets naar de Vecht. Zo beschreef hij zijn tocht van 16 sep-

Nederhorst den Berg. Geen mensch in de gelagkamer, eerst zittingen luisteren naar zingen door de radio, Latijn, Diepenbrock, en toen eindelijk de buffetschel gevonden. Langs de Vecht tot Uitermeer en langs de groote weg naar Weesp. Trein 1 uur 34 naar M.P.

Schitterend zonnig, maar toch horizon nog ietwat heilig, toren van Hilversum aan de Vecht maar nauwelijks te zien. Moerasje met dodders bij het Gein".

Een rondrit dus vanaf station Muiderpoort. De man met de baard was Dirk Hageman, die met zijn gezin de overhaal onderhield. Waarschijnlijk kwam de fietser terecht in de gelagkamer van Café-Restaurant "Den Berg" van de dames Bornhijm, recht tegenover de brug.

Op vrijdag 7 april (Goede Vrijdag) noteert hij na een busreis, met de nodige onderbrekingen, naar Loosdrecht via Loenen: "Zoo'n dag dat ik te doen heb met de menschen die dood zijn". Nederhorst den Berg wordt in de zomer enige keren in de fietsroute opgenomen. Zo beschrijft Nescio zijn ervaringen op vrijdag 2 juni:

"..... Nederhorst den Berg langs de Hinderdam, gezicht op Nederhorst den Berg met de twee torens en den molen en een klein spitsje over de wei en de boomgaarden, alsof het een oord van recueillement, belezenheid, geleerdheid, filosofie en alles begrijpen was, met een groote bibliotheek in veel talen. Later Duitsch uitziende toren van Ankeveen, met twee stukken glimmend dak (lei), tegen een Duitsch uitziend Gooi, met daarvoor een blauw oog van water, zeer Nederlandsch. Weesp. Trein 4 minuten voor vieren terug. ....Alweer geen leeuwerik. Hebben de Italianen alle leeuweriken opgegeten?

De stille overpeinzing, het tot inkeer komen, kortom, het recueillement, zou nu nog zo beleefd kunnen worden vanaf de Spiegelweg, alleen het kleine spitsje van de voormalige Gereformeerde Kerk ontbreekt en van de boomgaarden is nog maar weinig over.

Maandag 19 juni wordt Nederhorst den Berg weer aangedaan.

"Langs de Vecht, zuidelijke, later oostelijke oever naar Nederhorst den Berg. Van Nigtevecht (langs Zwanevecht naar Weesp) heel mooi gezicht op Nederhorst den Berg: links molen, dan klein spitsje, dan de groote R.K. Kerk, dan de middeleeuwsche kerk op den heuvel, dan het kasteel en dan iets verder naar rechts weer een molen (de molen aan de Vecht). Het middeleeuwse dorp. Links het veel torenige en rooddakige Weesp, de middeleeuwse stad. De Vecht er tussen. ....Hooi, vlier en rozen en een paar maal de koekoek. Geen leeuwerikken. In Nederhorst den Berg manshooge riddersporen in het tuintje met de gouwe hekpunten".

Pas 13 oktober kan Nescio weer enige lyrische woorden wijden aan het dorp aan de Reevaart en Vecht. Vanaf station Abcou, een kopje koffie bij de Vink, door het tolhek:

"Gezicht op Abcou! ....Zon op de Vecht. Langs het kromme pad naar Vreeland. Overal tintelingen op de blaadjes, in de slootjes, op de Vecht en een wijde wereld, en dan weer beslotenheid. Elk endje weg, tot de volgende bocht, langzaam verwerkt. Veel afgestapt. De eeuwige rivier, zoo stil, en zacht of je erin wonen kon. ....Voorbij de tweede molen, ver over de blauwe rivier. Nederhorst den Berg, kasteel, twee torens, eetbaar. .... Het landschap lag buiten alle plaats en tijd".

Op 7 maart 1951 noteert Nescio:

"..... Nevelige horizon, toren van Loenen niet te zien, later op het perron van Abcou net even de torens van Nederhorst den Berg door den nevel. 11 kleine witte lammetjes (6 gezien van het wegje achter het hek en 5 tusschen de Vink en Abcou). .... Het wereldje zag er erg nieuw en schoon uit. De deur van het nieuwe seizoen staat nu op een kier".

Woensdag 17 oktober, de "laatste zomerdag" van 1951, onderneemt hij nog eens van Abcou de tocht naar Nederhorst den Berg. Na een kopje koffie in de eenzame tuin van de Vink:

"Door het tolhek in een gouden zaal van hooge wilgen, het pad dik met geelgroen blad. Zon op de Vecht. De oue veerman lag

Wil in uw gebed gedenken, vooral
tijdens het Misoffer, de ziel van

Theodorus Antonius

Casimirus Hageman

weduwnaar van Joanna Stikvoort
geb. te Loosdrecht 4 Maart 1871
en overleden te Nederhorst den
Berg in liefde en vriendschap met
God 4 Nov. 1951, begraven 8e
d.a.v. op het R. K. Kerkhof.

Als ge niet opspaat in uw jeugd,
hebt ge niets in voorraad, als ge
oud zijt.

Mijne kinderen, uw vader ver-
laat u. Hij verlaat deze wereld,
waar hij veel geleden heeft. Ver-
geet hem niet in uw gebeden. Ik
heb u allen zo teder lief gehad!
Blijft verenigd onder elkander,
dient God getrouw en leeft zo, dat
gij de dood nooit behoeft te vrezen
op welk tijdstip hij u verrasse.
Vaartwel, mijn dierbare kinderen,
wij zullen elkander spoedig weer-
zien.

Onze Vader — Wees gegroet

op bed voor z'n raam met slaapmuts en krant, heel wit en
ingevallen, 80 ½ jaar, vroeger een rooie baard, nou een grauwe.
Men zegt hij zal sterven ("benauwenis op z'n water en nog een
oue breuk"). Rechtsom en meteen weer met het volgende
veerschuitje naar den overkant (Westoever Vecht). ..... torens
van Nederhorst den Berg . Op m'n jas gezeten met m'n rug
tegen m'n wilg en pijpjes gerookt. Tegen twee boomen stond een
ladder. Geelgroene appels, goud op 't gras en schaduwen en
glans op de stammen zeer buiten alle wereld".

De tweede veerschuit lag vlak bij de overhaal van Hageman in
de eerste bocht rechtsom richting den Berg, tegenover de Korte
Velterslaan in Nigtevecht. In de jaren '50 werd het overzetveer
bediend door Meering. Nescio ging aan de overkant linksaf,
richting Vreeland.

Dit was de laatste keer, dat Nescio hier de Vecht overstak. De
fietstochtjes werden korter, auto-uitstapjes en busritten namen

de plaats in van de langere fietstochten. Nederhorst den Berg lag blijkbaar buiten de makkelijk te gebruiken buslijnen. Meest gingen de bustochtjes via het busstation Loenersloot, bij de Duiventil. "Loenersloot, het centrum van de wereld". Nederhorst den Berg wordt af en toe alleen nog genoemd "uit de verte". Na een langer verblijf in Groningen keert Nescio op 10 april 1953 met de trein terug naar Amsterdam en vanuit de trein beleeft hij:

"Het blijde weerzien, in de verte, van de torens van Nederhorst den Berg en later Abcou. "Mijn eigen land". Kwart over zes aan het C.S. ...".

Herhaaldelijk geeft de schrijver op dichterlijke wijze uiting aan zijn grote liefde voor het landschap ten zuid-oosten van Amsterdam, met de weggetjes en slootjes, karakteristieke bruggetjes, rivieren en vaarten, polders en kerktorens. In een paar uur kwam er heel wat op hem af en ging er veel door hem heen. Tijdens een fietsrit van Abcoude naar Nieuwer-sluis (15 april 1952) beschrijft hij zo'n ervaring:

"De Vecht, het altijddurende water. Het groen wordt ieder jaar groener. Ergens een boom met gespreide kruin vol witte bloesem en geen blad. Nederhorst den Berg over de lengte van de Vecht: het kasteel, de 2 torens, wat huizen en een stom kerkje. De prachtige populieren bijna allemaal gekapt! De boomgaard der gelukzaligen. Met m'n rug tegen een wilg gezeten. De boomgaard zal spoedig in bloei komen. Even de vervulling. Zoo stil. Wat erg voor al die dooie mensen. Verder ..."

Het verslag van een bustochtje naar Loenen, Loenersloot en Vreeland op 12 oktober 1953 begint met:

"Weer een tooverdag. ....Zonnig en toch een waas. Herfst, de veredelde zomer. Geheel onttrokken in een eigen wereld. ....Een reis door alles in 2 uur. Ongeloofelijk. Deo Gloria.

(Nescio - Natuurdagboek. Uitgeverij Nijgh en van Ditmar. Uitgeverij G.A. van Oorschot, Amsterdam 1996).

"Het Nederland van Nescio"

Expositie in Kasteel Groeneveld, Baarn - t/m 30 augustus.

Tekeningen, schilderijen en foto's van landschappen, die Nescio beschreef en verdedigde tegen menselijk ingrijpen.

DE OVERHAAL TUSSEN NEDERHORST DEN BERG EN NIGTEVECHT

Theo Stalenhoef

Deze overhaal is ontstaan doordat de familie Hageman uit hun bestaan als DROGE WASBAAS in de crisis jaren niet voldoende geld voor het onderhoud van hun grote gezin kon verdienen. Doordat er vele mensen op hun werft kwamen, konden zij uit hun grote tuin de nodige groenten verkopen, soms een konijn of kip, dan weer wat eieren. Uit al deze kleine inkomsten konden zij hun gezin met 10 kinderen onderhouden. Het was voorwaar geen vetpot. Toch was het een goed en gelukkig gezin, als ik hun enige nog levende dochter moet geloven en dat doe ik zeker.

In die tijd kon men nog zonder vergunning aan zoiets beginnen, nu niet meer, met al de eisen van diploma's.

Toen Dirk trouwde met Johanna Stikvoort op 16 november 1896 was hij begonnen met een wasserij, omdat hij daarvoor bij zijn oom gewerkt had als blekersknecht.

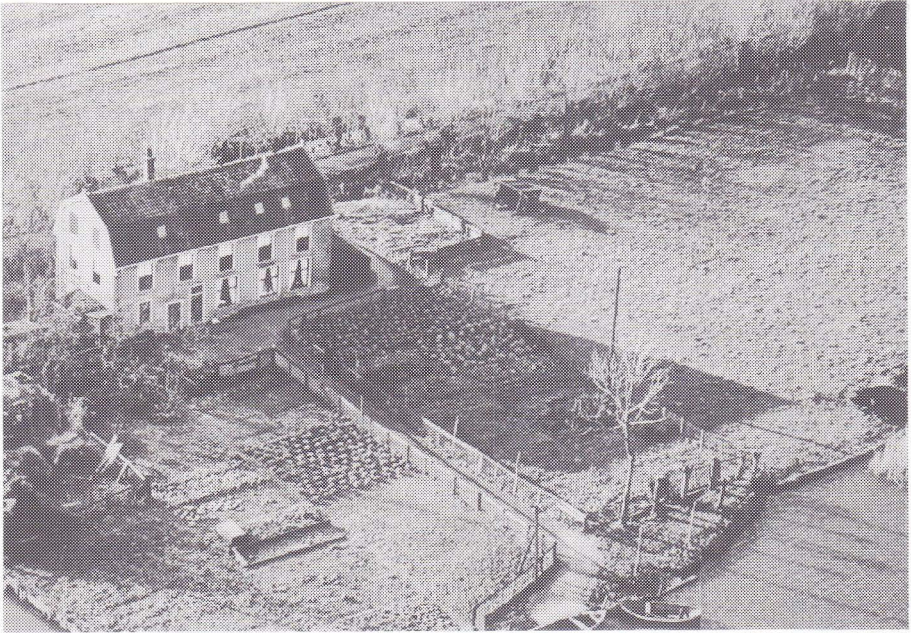
Ik weet nog als kind, dat wij altijd op zondag bij opa en oma kwamen, met vele nichten en neven. Dat was altijd gezellig. 's Winters moest hij, als het ijs nog niet sterk genoeg was, een geul in het ijs hakken om van Nederhorst den Berg naar Nigtevecht te kunnen komen.

Na zijn overlijden, in 1951, heeft zijn dochter, Sien, die getrouwd was met Jan Dubelaar, in de volksmond Jan van de Akker, deze pont nog enige jaren voortgezet, totdat zij het om gezondheidsredenen en vanwege haar leeftijd niet meer kon en er niemand was die het wilde voortzetten.

De pontbaas was: Theodorus Antonius Casimirus Hageman (Dirk), geboren te Loosdrecht op 4 maart 1871, overleden te Nederhorst den Berg op 4 november 1951. Zijn vrouw was: Johanna Stikvoort, geboren te Amersfoort op 3 december 1876, overleden te Nederhorst den Berg op 5 juni 1951 en getrouwd te Nederhorst den Berg op 16 november 1896. Hij was blekersknecht en zij dienstbode. Zij kregen tien kinderen n.l.: Anna, Sien, Chris, Tina, Grada, Gerrit, Mien, Toon, Alie en Bets.

De plaats waar de overhaal was, is op de Eilandseweg, daar waar nu de twee witte huizen staan, aan de Vechtkant schuin tegenover de boerderij van Korver. In Nigtevecht kwam men uit op het Veerpad midden in het dorp. Dit pad bestaat nog steeds en heet ook nog zo.

Eilandseweg 12 (± 1948). In dit pand was tot 1918 de handwasserij van Dirk Hageman gevestigd. In dat jaar werd het bedrijfje gesloten vanwege de duurte van steenkool en zeep en omdat er geen mogelijkheden waren over te gaan tot mechanisatie. Daarna begon Dirk een droge wasserij en de overhaal.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland vonden in 1950, dat het voetgangersveer niet meer aan alle eisen voldeed. Midden jaren '50 verdween deze vaarverbinding tussen Nederhorst den Berg en Nigtevecht/Abcoude.

DE TERUGWEG

Gerard Baar

U denkt van niet, maar we zijn nog steeds in 1969. Bijna 30 jaar geleden. Burgemeester Van Harinxma Thoe Slooten heeft net het sein gegeven voor het opstuwen van Nederhorst den Berg in de vaart der volkeren. Boven het gekletter van het met water aangevoerde zand dat uit een grote pijp komt, geeft hij een toelichting over de beweegredenen van de demping van de Reevaart in de kom van het dorp. Het kanaal dat eeuwen het aanzicht van het dorp bepaalde was een hindernis voor een weloverwogen expansie. In het verleden werd de uitbreiding gezocht in lintbebouwing langs Dammerweg en Overmeerseweg. Een niet zo gelukkige ontwikkeling. Goede verbindingen zijn in deze tijd een eerste vereiste, daar zijn wegen voor nodig. En als men verkeer aantrekt, moeten er ook parkeerplaatsen komen. Beiden zijn te realiseren op de gedempte vaart. Bovendien krijgt het dorp nu een echt centrum. Er wordt rekening gehouden met de uitbreiding van Weesp tot 50.000 inwoners. Laten we wel beseffen, aldus Burgemeester Van Harinxma, dat de Utrechtse plassen reeds ten volle voor de recreatie worden benut. De toevoeging van een Blijk- en Spiegelpolder zal de recreanten zeker welkom zijn. Nederhorst den Berg zal ze gastvrij ontvangen, zodat ze zich even buiten hun steenwoestenij kunnen ontspannen in een blijvend open recreatief landschap (Vrij naar de Gooi- en Eemlander van 21 okt. 1969).

Dat streven is ons aardig gelukt. Alleen heeft Weesp, jarenlang in een nauw keurslijf geperst door hogere overheden, moeten vechten om op $\pm$ 18.000 inwoners te blijven en zit het nog steeds met grote problemen van infrastructurele aard. Die schreeuwen ook om een oplossing. De Aetsveldsepolder werd een stukje bebouwd en een deel van die polder staat op de nominatie om bebost te worden. Maak er dan een VINEXBOS van. In een grote ring en in een breedte van 300 meter gewoon een bos aanplanten. Na 4 jaar in de middenring beginnen met woningen bouwen (niemand ziet het) en in de middencirkel een mogelijkheid creëren voor de Kieviten om hun nesten aan en

eieren te leggen. Met een asfaltweggetje er omheen, zodat de toezichthouders en de milieupolitie snel kunnen optreden tegen kievitseierenzoekers. Geloof het of niet, onlangs werden twee zoontjes van een boer, die gewoon op het land van hun eigen vader, niets vermoedend, langs de sloot liepen, hardhandig gefouilleerd op eieren, het scheelde niet veel of ze waren in de boeien geslagen. Weer een familie die met minder vertrouwen de ontwikkelingen binnen onze regio gadeslaat.

Weesp breidde niet uit, recentelijk breidt Natuurmonumenten ongebreideld uit en omsingelt onze huizen en haarden met allerlei flora-, fauna-en bewateringsplannen om een "niet door mensenhanden geschapen natuur" te maken. Soms krijg je het idee, dat de realiteitszin ontbreekt bij gedreven mensen. En dan kan iedereen zeggen wat hij wil, bijv. het had in 1969 anders gemoeten, maar wees blij dat het zo gegaan is. Er is toch iets uit voortgekomen, wat heden ten dage nooit meer realiseerbaar zou zijn geweest. Geniet er van, maar blijf je bewust, dat het allemaal niet zo kan blijven. Geen verandering, geen geschiedenis. Ik vraag mij af, wat er gaat gebeuren als de bevoorrading tot in alle uithoeken van ons land gaat stokken door een catastrofe of menselijke tegenstand. Sperziebonen uit Egypte zijn een teken aan de wand. De bevolking daar is voor drie-kwart arm en werkt zich in het zweet om mooie groenten te exporteren naar een land, dat zich aanmatigt alles onder controle te hebben en kostbare leefgrond terugbrengt naar de tijd van voor de ontginning. Nederhorst den Berg heeft natuurlijk ook boter op het hoofd, want waar iemand die van zeilen houdt zeilt, liepen vroeger de koeien rustig te grazen en waar voorheen de palingen zwommen, grazen nu de schapen. Die tegennatuurlijke ontwikkeling heeft uiteindelijk welvaart gebracht. Hoe dat met natuurontwikkeling moet is weer een stap verder en ik verzet geen stap meer in de toekomst. Terug naar mijn herinneringen.

Overzicht van archieven en klappers betreffende Nederhorst den Berg

Streekarchief voor Gooi & Vechtstreek

adres: Oude Enghweg 23, Hilversum, Postbus 9900, 1201 GM

openingstijden: ma. t/m vr. 13.00-17.00 uur, 's morgens op afspraak

telefoonnummer: 035-6292646

Archieven van:

* betekent dat er een toegang is op het archief in de vorm van een inventaris of plaatsingslijst.

dorpsbestuur, municipaliteit, gemeentebestuur, 1625-1813 *

idem, 1700-1936 *

gemeentebestuur, 1939-c.1968 *

bevolkingsregisters (1830) 1850-1939 (1944) *

burgerlijke stand: geb. 1811-1892, huw. 1811-1912, overl. 1811-1932

oud-rechterlijk archief, 1620-1811 *

notarissen, 1664-1710, 1770-1789 *

Blijkpolder, 1708-1951 *

Broekerpolder, en Heintjesrak- en Broekerpolder, 1762-1950 *

Heintjesrak- en Broekerpolder, -1979

Horn- en Kuijerpolder, 1746-1962 *

Horstermeerpolder, 1612-1980 *

Spiegel-polder, 1779-1979 *

Spiegel- en Blijkpolder, -1979

Ned. Hervormde Gemeente, (1600) 1625-1954 *

DTB's (doop- trouw- en begraafboeken daterend voor 1811) *

doopboeken (hervormd), 1639-1823

dopen rooms-katholiek: tot 1810 behoorden de parochianen tot de
statie Ankeveen (geen DTB aanwezig)

trouwboeken (hervormd), 1639-1823

begraafboeken, 1625-1828

klappers op naam en soort akte van:

Oud-rechterlijk archief (ORA):

3357 deel I (transporten en hypotheke) 1757-1774

3357 deel II (transporten en hypotheke) 1757-1774

3358 (transporten en hypotheke) 1775-1783

3359 (transporten en hypotheke) 1782-1802

3360 (transporten en hypotheke) 1803-1811

3361 deel I (schepenakten) 1577-1655

3361 deel II (schepenakten) 1660-1710

3362, 3363, 3364 (schepenakten) 1722-1773

3365 (schepenakten) 1773-1811

Op de studiezaal bevindt zich de historische bibliotheek. Er wordt naar gestreefd om hierin ook alle (historische) publikaties betreffende Nederhorst den Berg op te nemen.

Afbeelding omslag:
Collectie Historische Kring Nederhorst den Berg